

Tái cấu trúc hệ thống ngân hàng Cần xử lý tốt nợ xấu

TS. Võ Trí Thành

PV: Xin ông cho biết những yếu kém, đặc biệt là tính rủi ro của hệ thống ngân hàng thương mại của nước ta hiện nay?

TS. Võ Trí Thành: Một trong những yếu kém đáng chú ý nhất của hệ thống ngân hàng thương mại (NHTM) ở Việt Nam là sự tăng trưởng một cách không cân đối trong nhiều năm. Sự mất cân đối này cần được nhìn nhận cả trên phương diện vĩ mô và vi mô. Về phương diện vĩ mô, sự tăng trưởng nhanh về quy mô và vốn trong khi các thiết chế quản lý của các ngân hàng chưa theo kịp, thể hiện ở nhiều yếu tố: thời gian qua, tăng trưởng tín dụng nóng quá nhanh. Trong khi, kinh tế Việt Nam vẫn được coi là nền kinh tế tăng trưởng dựa nhiều vào vốn, chỉ số ICOR cao trong nhiều năm qua cho thấy rõ đặc điểm này; so với quy mô của nền kinh tế thì hệ thống ngân hàng mở rộng quy mô một cách quá mức. Theo thống kê cho thấy, những năm 1990, tín dụng cho nền kinh tế bằng khoảng 18% GDP. Tuy nhiên, đến nay, tổng dư nợ tín dụng đã cao hơn rất nhiều so với quy mô GDP của nền kinh tế;

Qua 25 năm ra đời và phát triển, đánh giá một cách khách quan, hệ thống ngân hàng Việt Nam còn nhiều hạn chế về khả năng cạnh tranh, năng lực tài chính, quản trị, công nghệ và nhân lực. Vì thế, tái cấu trúc hệ thống ngân hàng là vấn đề cấp thiết mà Đảng và Nhà nước ta đặt ra hiện nay. Xung quanh vấn đề này, PV. Tạp chí Công nghiệp đã phỏng vấn TS. Võ Trí Thành – Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế trung ương.

Yếu tố tiếp theo là quản lý thanh khoản còn nhiều bất cập. Cơ cấu nguồn vốn trong hệ thống ngân hàng có tới 80% tổng nguồn vốn ngắn hạn. Trong khi đó, cơ cấu cho vay phổ biến tại các NHTM Việt Nam là khoảng 60% cho vay trung hạn và dài hạn, cá biệt có ngân hàng dư nợ cho vay lên đến 100%;

Yếu tố cuối cùng cần phải đề cập tới là tình trạng “vốn mới - quản trị cũ” tại các NHTM cổ phần. Hệ thống NHTM Việt Nam hiện nay có tới 4 rủi ro: Thanh khoản, sai lệch cơ cấu thời hạn, sai lệch cơ cấu đồng tiền và nợ xấu. Tùy từng thời điểm mà rủi ro nào tăng lên, nhưng tất cả các nguy cơ đều đang tồn tại.

PV: Vậy quá trình tái cấu trúc hệ thống NHTM thì phải định hướng theo những nguyên tắc, mục tiêu gì?

TS. Võ Trí Thành: Tái cấu trúc hệ thống NHTM là quá trình liên tục và mở. Tái cấu trúc chúng ta phải tính tới hội nhập kinh tế, lộ trình tự do hoá tài chính ngân hàng trong quá trình hội nhập và nhu cầu thực tiễn của Việt Nam. Tái cấu trúc NHTM phải gắn chặt với tái cấu trúc nền kinh tế, đặc biệt là tái cơ cấu đầu tư công, tái cơ cấu lại doanh nghiệp nhà nước. Mục tiêu của tái cấu trúc là phát triển một hệ

thống ngân hàng đa dạng về sở hữu, quy mô và loại hình, nhằm đáp ứng nhu cầu đa dạng của nền kinh tế về dịch vụ ngân hàng từ thành thị tới nông thôn, vùng sâu, vùng xa. Đảm bảo nâng cao tính an toàn, lành mạnh của hệ thống ngân hàng. Tái cấu trúc ngân hàng được triển khai dưới nhiều hình thức, biện pháp và theo lộ trình thích hợp. Giải pháp sáp nhập các ngân hàng là một biện pháp quan trọng trong quá trình tái cấu trúc và là xu hướng tất yếu khách quan hiện nay để nâng cao khả năng cạnh tranh. Nguyên tắc quan trọng để tái cấu trúc hệ thống ngân hàng là hoàn thiện chính sách và môi trường pháp lý. Do đó, Chính phủ và NHNN sẽ tiếp tục đổi mới và hoàn thiện hệ thống các văn bản pháp luật, bao gồm chuẩn mực an toàn, hệ thống kế toán cũng như những quy định cụ thể của nghiệp vụ ngân hàng (cấp phép, đóng cửa chi nhánh, phòng giao dịch...). NHNN cũng sẽ tăng cường, đổi mới và nâng cao hiệu quả thanh tra, giám sát ngân hàng để kịp thời phát hiện những bất ổn, sai phạm. Đặc biệt ở đây là chính sách của Nhà nước cần lưu ý đến “đổi mới tư duy” trong vấn đề sở hữu cũng như thị trường. Giải pháp quan trọng nữa là, thực hiện lành mạnh hóa tài chính với trọng tâm là xử lý nợ xấu, bảo đảm mức

độ đủ vốn theo quy định của pháp luật và thay đổi cấu trúc của bảng cân đối kế toán theo hướng lành mạnh, bền vững hơn; củng cố, phát triển các hoạt động kinh doanh chính và giảm các lĩnh vực kinh doanh nhiều rủi ro, kém hiệu quả của tổ chức tín dụng (TCTD).

PV: Theo ông, đâu là những chỉ tiêu cơ bản cần làm rõ đối với các ngân hàng trong quá trình tái cấu trúc?

TS. Võ Trí Thành: Quá trình tái cấu trúc cần chú ý những chỉ tiêu cơ bản như: tỷ lệ nợ khó đòi trên vốn chủ sở hữu, tỷ lệ an toàn vốn tối thiểu, khả năng thanh khoản... Các tỷ lệ này cần được báo cáo và kiểm soát chặt chẽ, minh bạch thông qua sự giám sát của NHNN và các đơn vị kiểm toán độc lập, được thông báo công khai làm cơ sở cho việc xếp hạng tín nhiệm.

PV: Theo ông, trong quá trình tái cấu trúc, làm thế nào để chúng ta ngăn ngừa nợ xấu và nâng cao tính quản trị rủi ro của hệ thống ngân hàng?

TS. Võ Trí Thành: Để ngăn ngừa nợ xấu và các rủi ro khác gia tăng, trước hết cần phải nhanh chóng nâng cao năng lực quản trị rủi ro của các định chế tài chính và hệ thống giám sát tài chính của Việt Nam, trong đó có NHNN. Đồng thời, cần xây dựng hệ thống cảnh báo sớm cùng những phương án xử lý nếu xảy ra sự cố “đổ vỡ” nào đó trong hệ thống tài chính -

ngân hàng, để hạn chế thiệt hại của những bên trực tiếp liên quan và đặc biệt là giảm thiểu rủi ro mang tính hệ thống của rủi ro tài chính. Trên thực tế, khi định chế tài chính, NHTM sụp đổ, Chính phủ thường gơ tay ra cứu. Đây không phải là sự ưu ái, mà chỉ để tránh một sự sụp đổ lớn hơn đối với cả một hệ thống, một nền kinh tế. Chính câu chuyện này cũng dẫn đến một điều là “rủi ro đạo đức”. Một số định chế tài chính, NHNN có thể “làm ăn liêu”, bởi họ cho rằng, kiểu gì Chính phủ cũng phải cứu khi họ có vấn đề, bởi nếu không cả hệ thống sẽ sụp đổ. Điều này cần có một cách nhìn nhận, xử lý phù hợp với thực tế của Việt Nam.

Quay lại câu chuyện đã bàn là phải tăng cường giám sát, hạn chế “rủi ro đạo đức”. Chúng ta cần minh bạch thông tin, kể cả thông tin có phần nhạy cảm như thông tin nợ xấu. Đồng thời, phải hiểu thế nào là minh bạch? Minh bạch không có nghĩa là các quốc gia, các định chế tài chính không có vấn đề bí mật. Quốc gia nào, định chế tài chính nào cũng có những bí mật riêng. Minh bạch không hoàn toàn có nghĩa là phải công bố mọi thứ. Tuy nhiên, minh bạch phải đảm bảo 2 điều kiện: Một là, thị trường và công chúng phải đủ thông tin ở mức nào đó để có nhận định không sai lệch, khái quát được tình hình. Hai là, khi đã công bố thì không thể hiểu theo nhiều nghĩa.

PV: Vậy, quá trình tái cấu trúc hệ thống ngân hàng nên được

xem xét bắt đầu từ đâu và thực hiện nó như thế nào?

TS. Võ Trí Thành: Theo tôi, trong số các ngân hàng (NH) nhỏ chúng ta cần sàng lọc ra NH nào quản lý tốt, NH nào quản lý không tốt. Với những NH quản lý không tốt, cần phân tích xem không tốt chỗ nào? Ví dụ như, cho vay bất động sản quá nhiều, gây rủi ro cao, thu hồi tiền không được, thiếu thanh khoản thanh toán cho các chủ tài khoản... Ngay cả trường hợp một số NH chưa thể tăng vốn điều lệ lên 3.000 tỉ đồng cũng cần lưu ý, nếu như vận động ít rủi ro, thanh khoản tốt thì vẫn là NH hoạt động tốt, ngược lại, những NH dù có vốn điều lệ 5.000 hay 6.000 tỉ đồng mà hoạt động nhiều rủi ro có thể đi đến tình trạng không đủ thanh khoản để giải quyết hoạt động thì vẫn trong vòng nguy hiểm.

NHNN cần phải tăng cường thanh kiểm tra xem NH nào khó khăn đến đâu để có hướng giải quyết đến đó. Trước hết, cần giải quyết với những NH không có khả năng để thu hồi nợ. Nếu NH nhỏ cho những nhà vay nợ có đủ tài sản và có khả năng thanh toán được, nhưng tạm thời không có tiền mặt thì NHNN có thể cho NH nhỏ này vay tiền để giải quyết thanh khoản. Sau này, những khoản nợ thu lại được đem trả lại cho Nhà nước.

PV: Xin cảm ơn ông!

Thanh Tú (Thực hiện)